

SynHør-bladet

28. årgang

Nr 4 - 2019

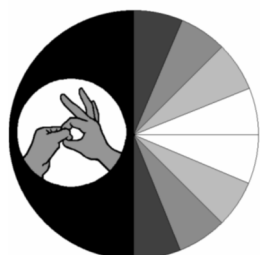

**Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde
(LSHDB)**

Innhold

Styrets hjørne	3
Sommertreffet i Trondheim	4-6
Landsmøteprotokoll 2019	6-8
Byvandring i Trondheim	9-10
På slottstur med Lshdb avd Buskerud	11-13

Prisutdeling til Else Marie Svingen	14
Ressurskontorets Informasjonsspalte	15
Sjakkhjørnet	16-17
Hørt fra barnemunn	17
Avgående og nyansatt kokk På Eikholt	18
Annonser	19

LSHDB

Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde

Leder: Åshild Johansen
Tlf: 402 34 452
E-post: aashild.lovise@ebnett.no

Nestleder: Kari Kristine Engan
Tlf: 72 88 94 01
E-post: ka-k-eng@online.no

Styremedlem: Bibbi Hagerupsen
Tlf: 960 46 065
E-post: bibbih@online.no

Styremedlem: Erik Nilsen
E-post: erini@online.no

Styremedlem: Hege Dahlen
Tlf: 970 01 093
E-post: hege.beathe.dahlen@gmail.com

1. varamedlem: Odd Paulsen

2. varamedlem: Sissel H. Markhus

Syn-Hør-bladet
Redaktør: Erik Olav Johansen
SMS. 402 34 454
E-post: erik@lshdb.no

ADRESSE:

LSHDB
Skippergata 33
0154 Oslo

E-post: kontor@lshdb.no
Internett: www.lshdb.no
Tlf: 22 41 34 24
Mobil: 95 94 93 57

Daglig leder: Karin Andvig

Kontoret er åpent annenhver onsdag, torsdag og fredag.
Kontoret ligger i 5. etasje.

Trykk: Rycon AS

Opplag: 330

Styrets hjørne

Hege Beathe Dahlen

Hei alle medlemmer og støttemedlemmer!

Denne gangen har turen kommet til meg for å skrive i styrets hjørne.

Vi har kommet til august måned, og vi har lagt bak oss sommerferier og sommeropplevelser.

**Vi har opplevd sommertreffet i Trondheim. Det var et fint landsmøte og likepersonkurs .
Også flotte aktiviteter hadde vi.**

Nå begynner hverdagen igjen med møter, samarbeide med forskjellige instanser og konferanser .

Før sommeren fikk vi en gledens melding fra Bedir Yiyit. Det var at han og

teamet hans hadde fått innvilget en prosjektsøknad fra Extrastiftelsen gjennom Lshdb.

Prosjektet heter «kom i gang, med kosthold»

GRATULERER til Bedir og teamet hans.

Finn Arild Thordarson fra Supervisuell jobber med et prosjekt, det er i forhold til å lage en film om døvblindhet.

Vi har et samarbeid som Åshild og Karin er med på.

Det er et samarbeidsmøte med Døveforbundet, HLF og FNDB. Det er i forhold til Nav tolketjeneste og samarbeidet med dem.

Mere informasjon kommer senere.

I november skal vi igjen ha likepersonkurs og julebord i Asker som tidligere . Håper dere vil være med. Temaet denne gang er brannsikkerhet i hjemmet.

Datoen er 15-17 nov 2019. Bli med da vel.

Så vil jeg ønske dere en god og fin høst .

**Mvh
Hege Dahlen
Styremedlem**

Sommertreffet i Trondheim, 2019

Av Tormod Prytz.

I år la LSHDB sitt sommertreff til Scandic Nidelven Hotell i Trondheim. Deltakerne samlet seg 24. juni utover ettermiddagen og kvelden. Første måltid var lunsjen. Etter middagen var det informasjonsmøte og sosialt samvær.

Tirsdagen var satt av til landsmøtet. Men før møtet fikk vi høre om Trondheim kommunes arbeid for døve og døvblinde. Spesialkonsulent i ressurs-senter for hørsel og syn, Terje Woldseth, fortalte.

Han regnet med at det bor ca. 450 døve i Trondheim, derav 20 døvblinde. I 2001 opprettet Trondheim kommune rådgivningstjeneste for døve og døvblinde.

Trondheim har i underkant av 200.000 innbyggere, og det har vært døveskole der siden 1855. Skolen dekket fylkene Møre og Romsdal og alt nordenfor.

Det førte til at døve stiftet familier og ble boende i Trondheim.

Da rådgivningskontoret startet ble det fort klart at det manglet en del ting på at tilbudet til døve og døvblinde var godt nok.

Det fantes f.eks. ikke dagtilbud og ikke tilrettelagte boliger.

Hjemmetjenestene var dessuten lite tilpasset døve og døvblinde, og bare få hjelpere kunne kommunisere med dem.

Det er nå ti omsorgsboliger på Havs-teinekra og en egen sykehjemsavdeling for synshemmede og en for tegnspråkbrukere, 48 plasser, 24 for døve og døvblinde.

Det er dagtilbud mandag, onsdag og

fredag fra kl. 10 til kl. 14.

Da kan hvem som helst komme uten timebestilling. I tillegg er det åpent tirsdag og torsdag for dem som har større saker som de trenger hjelp med.

De regner med ca. 260 brukere som besøker senteret per år.

Det foretas også hjemmebesøk når det er ønsket.

Døveforeningen har møte annenhver uke. Senterets ansatte kan også besøke foreningsmøter i døveforeningen og blindeforbundet.

"Det er viktig å være fleksibel, viktig å lytte til brukerne og viktig å tilpasse tjenestene til dem som skal ha nytte av dem.

Møt brukerne der brukerne er! Vær åpen og ta imot spørsmål! Vi kan gi råd, men vi skal ikke være eiendoms-meglere! Det er utrolig mange ting å svare på.

Og kan vi ikke svare, så hjelper vi med å finne noen som kan.

Vi har bare 4,3 årsverk, og det foreligger forslag om å redusere bemanningen med ett årsverk. Med alle oppgavene som ressurs-senteret har, må en slik reduksjon føre til at oppgavene ikke kan løses på forsvarlig vis, eller rett og slett må sløyfes."

(LSHDBs lokallag i Midt-Norge og Nordland vil ta opp denne saken med Trondheim kommune.)

Terje Woldseths foredrag var fullt av konsentrert informasjon, så det bør kanskje lages en egen artikkel til bladet.

Landsmøtet gikk raskt unna. Det ble avsluttet før lunsj, så tirsdag etter lunsj ble fritid. Jeg regner med at protokollen blir ferdig før bladet går i trykken. Frammøtet på sommertreffet var ikke stort i år.

Bare 23 stemmeberettigede deltok i landsmøtet.

Vi hadde møterommet til kl. 22 mandag, tirsdag, onsdag og torsdag. Ettersom middagen ikke var over før ved 21-tida, ble det knappere tid til underholdning enn vi er vant til.

Tirsdag kveld fortalte Denis Protiuc og Tanita Thomassen blant annet om forholdene for døvblinde i Moldova, der Denis kommer fra.

Onsdag informerte Sissel Markhus om planlagte aktiviteter fredag og lørdag.

Dessuten fortalte Hege Dahlen om prosjektet "Friluftsliv for alle, hele året".

Dette har tidligere vært omtalt her i bladet.

Det samme gjelder vel stort sett Harald Viks meritter.

Torsdags kveld fortalte han om dette, og det ble vist bilder.

Onsdag og torsdag var satt av til likepersonkurset "Hjernen, sanseinntrykk og selvbevissthet. - hvordan påvirker det deg som har dobbelt sansetap?".

Kursansvarlig var Bibbi Hagerupsen. Forelesere var Gunilla R. Henningsen og Lynn Skjei, begge fra Signo. Kursets første dag gikk med til forelesning.

Andre dag ble brukt til langsomme øvelser, som minnet meg om yoga. Jeg synes kurset ga lite informasjon, og dessuten har jeg aldri hatt sansen for yoga. Men det er flere meninger om kurset, og jeg ser ingen grunn til å diskutere det. Bibbi styrte det hele trygt i havn, og forsamlingen så ut til å trives!

Etter kursevalueringen torsdag etter lunsj fikk vi besøk fra døvemuseet. Formidlingsleder Helene Møllevik fortalte om museet og om Ragnhild Kåta.

Scandic Nidelven er et godt hotell! Maten er nydelig! Tolv ganger, tror jeg, er "Nidelven" kåret som Norges beste frokosthotell! Vi fikk tre retters middag hver dag, og den smakte fortreffelig! Betjeningen var vennlig og imøtekomende.

Møterommet var stort nok, og lysforholdene var gode for tegnspråkbrukerne.

Teleslyngen var meget god. Verre var det med høyttalerne. Vi som ikke bruker teleslynge hadde problemer med lyden. Den var ullen med altfor mye bass. Litt bedre ble den etter at vi fikk teknisk hjelp fra hotellet, men det var fortsatt rom for forbedringer.

Fredag formiddag var det byvandring. Min helse tillater ikke at jeg deltar i slikt, og jeg var dessuten forhindret. Fra pålitelig hold har jeg imidlertid fått melding om at guidene var hyggelige og kunnskapsrike. Det ble satt opp to grupper som gikk på byen. En tredje gruppe fikk sitte på hotellet og høre om det de to andre gruppene fikk oppleve. En utmerket løsning for de som har vansker med å få undersåttene til å lyde.

Lørdag formiddag ble vi delt i tre grupper som fikk omvisning på døvemuseet.

Det meste var bak glass. Formidlingsleder Helene Møllevik viste rundt og besvarte spørsmål. Vi fikk inntrykk av at det er håp om å få opprettet et museum for blinde også. Flere av oss har savnet dette. Vi holder på å bli for gamle, så det er på tide å intervju oss før opplysningene blir

borte.

Ja, så er det bare å glede seg til neste sommertreff. Dersom noen har forslag til hvor det skal holdes, så skriv

til styret! Planlegging tar tid, så det haster allerede!

Landsmøteprotokoll 2019

Landsmøteprotokoll 2019

Landsmøte i Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde (LSHDB) 25. juni 2019

Sted: Scandic Nidelven, Trondheim

Tid: kl. 10:15 - 12.55.

Sak 1. Åpning, navneopprop og fastsettelse av antall stemmeberettigede. Styreleder Åshild Johansen åpnet landsmøte og ønsket alle velkommen. Videre presenterte hun sentralstyret i LSHDB. Det ble foretatt et navneopp-rop.

Vedtak: 20 Stemmeberettigede var til stede under navneoppropet og 7 personer hadde tale- og forslagsrett.

Sak 2. Valg av møteleder(e), referent(er), 2 protokollunderskrivere og stemmetellere.

a) Møteleder:

Styrets forslag: Nora Mosand.

b) Referenter:

Styrets forslag: Tanita Thomassen og Kari K Engan.

c) Protokollunderskrivere: Denis Protiuc foreslo seg selv som protokollunderskriver, Aslaug Kibsgård foreslo også seg selv som protokollunderskriver.

d) Stemmetellere: Odd Paulsen foreslo Åse Auensen, Aslaug Kibsgård foreslo Nora Noteng.

Vedtak: Alle ble valgt ved akklamasjon.

Sak 3. Godkjenning av innkalling.

Vedtak: Innkallingen godkjent

Sak 4. Godkjenning av forretningsorden.

Møteleder foreslo at hvert medlem kunne ha tre innlegg pr sak, hvert innlegg på ett minutt. Det samme gjaldt også replikker, dvs. tre replikker pr person pr sak. Karin Andvig understreket at det bør være 3 minutter pr innlegg og ett minutt pr replikk.

Landsmøtet støttet dette. Møteleder informerte også om at årsberetningen ikke ville bli lest opp i sin helhet, men de andre sakene ville bli nøye gjennomgått.

Vedtak: Forretningsorden godkjent med regelen om tre minutter pr innlegg og ett minutt pr replikk for hver sak.

Sak 5. Godkjenning av saklisten.

Møteleder gjennomgikk saklisten. Cor Lijcke lurte på om det var en feil, siden alle fikk saklisten på nytt like før landsmøtet. Karin Andvig svarte at papirene ble sendt en gang til, slik at medlemmene skulle finne disse i innboksen sin på en enkel måte.

Vedtak: Saklisten ble godkjent med rett til endringer i saksrekkefølge.

Sak 6. Godkjenning av årsberetning 2018.

Møteleder gikk gjennom årsberetningen punkt for punkt, bare de punktene som ble kommentert er nevnt i protokollen.

3. interessepolitisk arbeid:

Karin Andvig forklarte årsaken til at

denne delen av årsberetningen er såpass lang, det skyldes at det er viktig å informere myndighetene og andre som leser årsberetningen om LSHDBs brede interessepolitiske arbeid. Cor Lijcke ønsket å si at han synes det er viktig at LSHDB jobber med det som har med FN-konvensjonen å gjøre og lurte videre på om hvordan det gikk med ratifiseringen. Bibbi Hagerupsen svarte ang. ratifiseringen, FFO arbeider med denne saken og derfor er vår gruppe ivaretatt gjennom dette. Det ble arrangert en konferanse i Sveits i mars der det ble foretatt høring om FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne, før høringen godkjente Norge konvensjonen. Dessverre følger Norge ikke denne loven optimalt, derfor jobber FFO aktivt med denne saken. Cor Lijcke svarte at det er viktig at LSHDB følger nøye med i denne saken.

6. Representasjoner:

Cor Lijcke hadde en kommentar til punktet om Conrad Svendsens senter (CSS), da han mener senteret ikke er tilrettelagt for døvblinde og håper LSHDB kan jobbe for at CSS skal bli bedre tilrettelagt for personer med kombinert syns- og hørselshemming. Åshild Johansen svarte at det har blitt bedre ved senteret, men det er fortsatt en del som gjenstår. Hun mener disse diskusjonene passer bedre utenom selve landsmøtet. Hege Dahlen kommenterte også at det er viktig å vite om den manglende tilgjengeligheten ved CSS og at hun håper det blir bedre.

10. Støtte fra ExtraStiftelsen.

Cor Lijcke ønsket å si at dette prosjektet er alle tiders, prosjektet "Friluftsliv for alle hele året" er "The best ever!"! Han understreket at prosjektet er inkluderende og et veldig bra prosjekt for øvrig.

12 Økonomi og medlemstall, Cor Lijcke kommenterte at medlemstalle-

ne går opp samtidig som inntektene går ned. Karin Andvig svarte at antall medlemmer gir tilskudd fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), LSHDB har vært veldig heldige med dette at organisasjonen får faste driftsmidler fra Bufdir.

Møteleder leste opp oppsummeringen av årsberetningen. Karin Andvig Oppfordret medlemmene om å skrive inn forslag til saker som skal tas opp på landsmøtet neste år. Disse kan sendes inn som innkomne saker.

Vedtak: Årsberetningen for 2018 godkjennes med kommentarer

Sak 7. Godkjenning av årsregnskap og revisjonsberetning 2018.

Kari K Engan Informerte om at dette regnskapet for 2018 er det siste regnskapet hun fører for LSHDB. Dette vil overtas av Nils Erik

Midtskog fra og med 2019. Kari gikk så gjennom hovedtallene i regnskapet. Kjell R Johnsen lurte på hvor stort revisjonshonoraret er, Kari Engan svarte at det var 31.000 kroner. Kari Engan sa videre at tolken ville lese opp konklusjonen i revisjonsberetningen om det var i orden for landsmøtet.

Hege Dahlen oppfordret landsmøtet til å gi Kari en applaus for hennes arbeid, dette ble gjort.

Kjell R Johnsen lurte på hvem som underskrev revisjonsberetningen, Karin Andvig svarte at det er en statsautorisert revisor som har undertegnet regnskapet.

Vedtak: Regnskapet for 2018 godkjennes

Sak 8. Innkomne saker.

Det hadde ikke kommet inn noen innkomne saker.

Sak 9. Arbeidsplan 2019 - 2020.

Arbeidsplanen er inndelt i tre punkter, møteleder gikk gjennom disse. Punkt 1. Cor Lijcke lurte på hva statusen for å få gratis tolk i utlandet er i dag.

Odd Pausen har sendt brev til politikerne om dette med tolk/ledsager i utlandet.

Punkt 2: Flere kommenterte at det er viktig at tolkeutdanningen får mer informasjon om haptisk og andre kommunikasjonsformer døvblinde benytter seg av i hverdagen.

Punkt 3: Karin Andvig informerte om at det er et bredt samarbeid innen dette med en nasjonal tolketjeneste. Vedtak: Arbeidsplanen for 2019-2020 godkjennes.

Sak 10. Fastsettelse av medlemskontingent 2020.

Møteleder spurte om noen hadde kommentarer til dette. Karin Andvig informerte om bakgrunnen for styrets forslag vedrørende økning av medlemskontingenten for pårørende til 125 kroner. Dette for å gjøre det enklere å se hvem som har betalt familiemedlemskap. Kontingenten for støttemedlemmer er i dag den samme som for familiemedlemmer. Med en økning vil det bli enklere å skille hvem som har betalt familiemedlemskap og hvem som er rene støtte-medlemmer.

Mindis Sveen foreslo å heve kontingenten for pårørende til 150 kroner. Kjell R Johnsen mente at selve hovedmedlemskapet også burde økes. Kari Engan sa at hovedmedlemskapet ikke bør økes da medlemskontingenten ikke bør være for høy. Det er ikke for å skaffe inntekter at medlemskontingenten for pårørende foreslås endret. Hun foreslo derfor at familiemedlemskapet endres til 125 kroner og ikke 150 kroner av samme årsak. Karin Andvig utdypet dette

nærmere og oppfordret landsmøtet til å øke medlemskontingenten for pårørende til 125 kroner. Landsmøtet gikk til votering.

Styrets forslag: 16 stemmer av 20 stemmeberettigede.

Forslag fra Mindis Sveen: 2 stemmer av 20 stemmeberettigede

Vedtak: Medlemskontingenten for familiemedlemmer økes til 125 kroner fra og med 2020. Dette ble vedtatt med et flertall på 16 stemmer av 20 stemmeberettigede.

Sak 11. Budsjett 2019.

Kari K Engan gikk gjennom budsjettet for 2019.

Vedtak: Budsjettet for 2019 godkjennes med rett til at styret kan revidere budsjettet etter behov.

Sak 12. Avslutning.

Nora Mosand takket for det gode samarbeidet med Åshild, Kari og Karin under landsmøtet og ga ordet videre til styreleder Åshild. Åshild Johansen takket for det glimrende arbeidet Nora har gjort som møteleder på LSHDBs landsmøte og sa det er fint at møtet blir ledet på tegnspråk. Hun overrakte en gave til Nora. Åshild avsluttet med å erklære landsmøtet hevet.

Valg foretas i partallsår.

Tanita Thomassen, referent

Kari Kristine Engan, referent

Aslaug Kibsgård,
protokollunderskriver

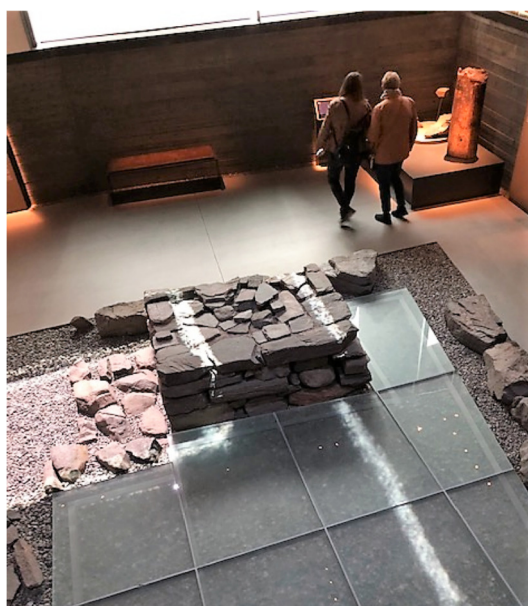
Denis Protiuc,
protokollunderskriver

Byvandring Trondheim

I forbindelse med sommertreffet i Trondheim ble det arrangert byvandring med guide.

Her følger noen bilder fra omvisningen:

På slottstur med Lshdb avd Buskerud

Av Erik Johansen

På noen møter vi har hatt i Stallen på Eikholt ble det diskutert om hvor vi skulle ha en utflukt i sommer.

Valget falt på en guidet tur til slottet i Oslo, og med påfølgende lunch i Theatercafeen.

Som sagt så gjort ble det bestilt billetter til slottet og spiseplass på den sagnomsuste kafeen.

Onsdag den 14. august møtte alle opp på Drammen stasjon, både medlemmer og tolker/ ledsagere.

På toget innover til Oslo var det stappfullt på grunn av flere avlyste avganger. Det var så vidt ståplass til alle. Men det lot til å ikke affisere det minste. Alle gledet seg likevel til å komme fram.

Første stopp på programmet var den korte spaserturen opp til slottet. Noen har vært der før, men for de fleste var nok den første gangen. Harald Vik har jo tidligere hilst på kongeparet for å takke for medaljen han fikk.

Vi fikk dessverre ikke ta noen bilder under omvisningen. Og heller ikke kjenne på ting som statuer eller møbler.

Det var litt strengt synes jeg.

Her er litt fakta om Det kongelige slott.

Den ligger på enden av Oslos hovedgate, Karl Johan. Det er landets viktigste enkeltbygg og et symbol for norsk historie etter 1814.

Slottet ble innviet av Kong Oscar I, 26. juli 1849.

Slottet eies av staten, og brukes av landets statsoverhode.

Det er bolig og arbeidsplass for Kongefamilien. Her holdes Hans Majestet Kongen statsråd, mottar audienssøkende og holder offisielle middager. Utenlandske statsoverhoder bor ofte på slottet.

Mange av de ansatte ved det kongelige hoff har sin daglige arbeidsplass her.

Turen vår begynte gjennom vestibylen med en guide som ledet oss framover, og med en sikkerhetsvakt bakerst. Vestibylene er et hovedverk i norsk klassisistisk arkitektur.

Her blir gjester mottatt av hoffsjefen ved gallamiddager og medaljemottakinger.

Den øvre vestibylen er omkranset av 20 gedigne marmorsøyler som ikke er marmor. En del er av gips som er blitt malt og polert slik at det ser ut som ekte marmor. Det kalles stukkarmor.

Vi gikk gjennom de forskjellige salene som brukes offisielt. Fugleværelset med 40 forskjellige fugler påmalt på veggene. De forskjellige motiver på veggene er av norsk natur.

På noen av rommene er det utstilt forskjellige kjoler som har tilhørt dronning Maud. Også dronning Sonja sine kreasjoner. Hennes kjoler er mer fargesterke.

Videre spaserte vi gjennom statsrådsalen.

Den brukes når det er Statsråd på slottet hver fredag kl. 11.

Så var vi innom både Den daglige spisesal, Den store spisesal, og Den store festsal.

Salene var flott dekorert. Den store festsal, eller ballsalen som den kalles er slottets mest påkostede rom.

Slottsarkitekt Linstow har måttet gjøre store innsparinger i henhold til opprinnelige planer. Men han nektet å bøye av når det gjaldt ballsalen. Salen er 360 kvadratmeter stor og går over to etasjer. Takhøyden er 10,7 meter.

For oss virker slottet veldig stort med sine 172 rom fordelt på 17.635 kvadratmeter.

Sammenlignet med Sverige og Danmark er slottet veldig beskjedent. Kungen i Sverige kan boltre seg på 50.000 kvadratmeter mens den danske dronningen har et areal på 65.000 kvadratmeter til sin rådighet. De er fordelt på Amalienborg, Fredensborg og Christiansborg.

Gjengen er klare for omvisningen bak slottet.

Åshild foran statuen av Kronprinsessa Martha

Ved den frodige og velstelte slottshagen vokser det forskjellige trær og planter.

Foto: Inger Lise Vincent

Etter den flotte omvisningen på slottet kunne vi begi oss ut en liten tur i byen. Sulten og mette av inntrykk møtes vi igjen i Theatercafeen.

Den er en del av Hotel Continental i Stortingsgaten.

Den har plass til 240 gjester. Den er i dag eid av Elisabeth C. Brochmann.

Slik ser Theatercafeen ut.

Foto: E. J.

Cafeen ble åpnet 22. desember 1900. Nationaltheatret som ligger vis a vis hadde åpnet året før.

Theatercafeen ble fra første stund et fast møtested for sentrale personer fra norsk kunst- og kulturliv. Portretter av stamgjester er blitt hengt opp på veggene. De er blitt tegnet av flere kjente kunstnere, blant dem Gøsta Hammarlund, Pedro, Ulf Aas, Finn Graff, Per Palle Storm og Odd Nerdrum.

Eget spiserom for gruppa vår.

Det var forskjellige lunchretter vi kunne bestille. Personlig valgte jeg denne på bildet. Eggs Continental, som bestod av Posjerte egg, Eldhusrøkt laks, spinat med tilbehør.

En uvanlig tallerken for meg, med det smakte fortreffelig.

På veggen er det tegninger av blant andre Knut Hamsun, Herman Wildenvey, Andre Bjerke, Arnulf Øverland, Edward Munch, Per Aabel og Toralv Maurstad.

Mette og fornøyde kunne vi ta oss til Nationaltheatret stasjon for å ta toget tilbake til Drammen.

Denne gang slapp vi å stå som sild i tønne.

Vi takker for oss for denne gang. Neste prosjekt for oss er å teste julematen i det nye stasjonshotellet i Drammen med det flotte navnet: Quality Hotel River Station.

Prisutdeling til Else Marie Svingen

Nasjonal Kompetansetjeneste for døvblinde - NKDB:

Det er en glede å kunne meddele at Else Marie Svingen (tidligere Statped) i dag er tildelt Dbl sin Internasjonale Lifetime Achievement Award.

Else Marie har vært en viktig og sentral fagperson i døvblindefeltet i mange tiår – både nasjonalt, nordisk og internasjonalt. Hun har vært en dedikert fagperson for fagfolk, brukere og pårørende, - spesielt innenfor fagområdet aldersrelaterte sansetap.

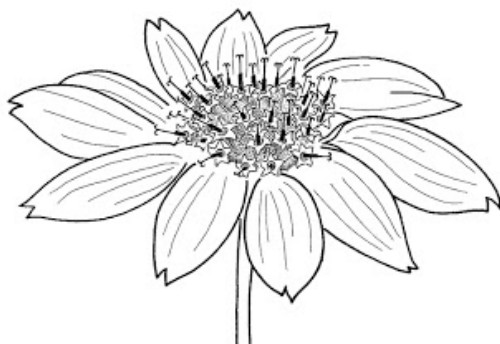
Hun har bidratt i fagfeltet med fagar tikler, kartleggingsverktøy og foredrag, og i 2008 etablerte hun nettstedet «Syn og hørsel hos eldre» som i dag finnes på nettportalen Sanse- tap.no.

Gratulerer - denne prisen er så fortjent!

**SynHør-bladet gratulerer Else Marie Svingen med den viktige internasjonale prisen.
Red.**

Else Marie Svingen

Ressurskontorets informasjons- spalte

Alle tolker på oppdrag for NAV må forholde seg til Tolkeforbundets yrkesetiske retningslinjer. Tolkeforbundet har et etikkutvalg som skal fremme etisk debatt og som arbeider med, endrer og utformer retningslinjene. Det er Tolkeforbundets landsmøte som vedtar dem. Siste versjon ble vedtatt på landsmøtet 21. mai 2017.

Tolkeforbundets yrkesetiske retningslinjer

De yrkesetiske retningslinjene er en norm som forteller hvordan en tolk bør oppføre seg og utføre sitt arbeid etter godt faglig skjønn. Retningslinjene er ment å veilede i god tolkeskikk, gjenspeile tolkeprofesjonens faglige og etiske standard, samt inspirere tolker til etisk refleksjon og diskusjon. Videre skal retningslinjene gi brukere av tolketjenester innsyn i profesjonen.

1. Tolken og tolkens oppgave

Tolkens oppgave er å oversette når to eller flere parter skal kommunisere sammen, men mangler felles språk eller kommunikasjonsmetode.

2. Tolkens og partenes ansvar i kommunikasjonen

Tolken skal fremme likeverdig deltakelse og god samtaleflyt mellom partene.

3. Oversettelse og utvelgelse av informasjon

Tolken skal tolke det som ytres og i tillegg formidle annen relevant auditiv

og visuell informasjon.

4. Habilitet

Tolken skal vurdere sin habilitet.

5. Tolkens kompetanse

Tolken bør ikke påta seg oppdrag uten å ha den nødvendige kompetansen.

6. Faglig standard og samarbeid

Tolken skal arbeide for å heve yrkets faglige standard og for å øke samfunnets tillit til og forståelse av yrket.

7. Upartiskhet

Tolken skal opptre upartisk og ikke tillate at egne holdninger eller meninger påvirker tolkingen.

8. Integritet

Tolken må aldri misbruke sin posisjon, eller den informasjonen han/hun får kjennskap til gjennom tolking, til å skaffe seg personlige eller økonomiske fordeler.

9. Rusmidler

Tolken skal ikke være påvirket av alkohol eller ulovlige rusmidler under tolking.

10. Kollegialt samhold

Tolken skal vise respekt for sine kollegers arbeid og være til støtte i vanskelige situasjoner.

11. Taushetsplikt

Tolken skal bevare taushet og vise diskresjon overfor det han/hun får vite som tolk.

Sjakkhjørnet

Sjakkhjørnet.
Av Tormod Prytz.

Noen blinde og døvblinde bruker en del av sommeren til å spille sjakk. Det er særlig to turneringer som er populære: Vennskapskampen mellom Trøndelag og Nord-Sverige og Det åpne Norrlandsmesterskapet. Begge disse arrangementene har mer enn femti år på baken.

Norrlandsmesterskapet arrangeres av Norrlands synskadades schacksällskap.

I mange år har det blitt spilt i Jämtland, nærmere bestemt på Åre Fjällsätra hotell i Undersåker. Dit kommer man enklest med tog fra Trondheim. Det tar bare tre timer. Normalt er det 15-20 deltakere, derav 5-10 norske.

I år var vi ni fra Norge og åtte fra Sverige. Tre av de norske var døvblinde. Turneringen gikk fra 10. til 13. juli med ankomst dagen før og avreise dagen etter.

Norrlandsmesterskapet er en slags feriesjakk. Vi spiller mellom frokost og lunsj og mellom middag og sengetid. Mellom lunsj og middag har vi fri. Flere bruker fritida til turgåing, shopping, sosialt samvær i sola eller avslapping. Det kan også bli litt privatliv etter kveldsrunden.

Vi er svært godt fornøyd med hotellet. Det er rimelig. Maten er god, og betjeningen er hyggelig og hjelpsom. Så får vi vel se på resultatene. Jeg setter S etter navnene på svenskene og * bak navnene på de døvblinde.

6 poeng: Per Ivar Norum.
5,5 poeng: Oddvar Øyan.
4,5 poeng: Olle Engström S, Noah Arnøy*, Otto Prytz.
4 poeng: Ivar Viken, Peter Tjernberg S, Mikael Haraldsson S, Kristina Mörk S.
3,5 poeng: Per Arne Andersson S, Tormod Prytz, Kari Kristine Engan*.
3 poeng: Rafetin Youmer S, Camilla Hansen*.
2,5 poeng: Arild Øyan.
2 poeng: Leif Jeppsson S.
1 poeng: Georgibelle Fröjse S.

En morsom skikk i Norrlandsmesterskapet er at deltakerne tar med en liten premie hver. Premiene samles på premiebordet og deltakerne får velge hvilken premie de vil ha. Og så kommer poenget: De første skal bli de siste!

Blant "veteranene" er det skikk at vinneren gir taperen en øl - som trøst.

Vennskapskampen har også gått på i mer enn femti år. Den begynte mellom Trøndelag og Jämtland. Siden ble det Trøndelag mot Nord-Sverige. Sånn er det fremdeles på papiret, men Nord-Sverige er blitt veldig stort med åra! Vennskapskamp er det hvert år, og partene bytter på å arrangere. I mange år har disse turneringene blitt spilt på Åre Fjällsätra, og intet tyder på at det blir endret.

Vennskapskampen er lagkamp i to runder, som spilles samme dag, som regel dagen før Norrlandsmesterskapet. I år besto hvert lag av seks spillere.

På det trønderske laget spilte to døvblinde, Noah Arnøy og Kari Kristine Engan.

I år vant Nord-Sverige 6,5 - 5,5.

Nytt i år var treningen som Blindes sjakkklubb, Trondheim fikk i stand helga før de to nevnte turneringene.

Åtte sjakkspillere, bl.a. døvblinde Camilla Hansen og Kari Kristine Engan, samlet seg til litt sjakkteori og "samarbeidssjakk".

Samarbeidssjakken skjer ved at spillerne deles i to grupper.

Spiller A1 gjør første trekk, og spiller

B1 svarer på trekket.

Neste trekk utføres av A2, og B2 svarer. Når alle har gjort ett trekk, kommer turen til de første. Poenget er at vi ikke skal snakke sammen om trekkene, men prøve å samarbeide likevel. Utrolig morsomt!

Lørdags- og søndagskvelden var det "etarlag" og hyggelig prat.

"Blindes" er mester på det området!

Flere detaljer kan leses i Sjakkpunkt og Sjakketten.

Hørt fra barnemunn

Kilde: Sidene.no

Det viktigste når man gifter seg, er at man har en god monolog.

(Karina, 8 år)

Det som er viktig for mødre, er at de får barn. Hvis de tilfeldigvis er så uheldige å ikke få barn, må de være alenemødre hele livet.

(Jan Rune, 6 år)

Det kan hende at den man gifter seg med er feil person, at det bare var synsbedrag. Men da kan man bare skille seg og finne en ny og bedre

(Jonas, 8 år)

Man kan bruke gondol eller P-piller. Katten min velger P-piller, men den skal steriliseres når faren min bare får et prosjekt i boks. Før det har han ikke tid. Katten min har forresten ikke hatt tid den heller.

(Mathilde, 6 år)

Det kan være farlig å føde. En dame vi kjenner, ble lam fra anklene og ned etterpå. Jeg tror fortsatt hun har problemer med å bruke høyhalsa sko.

(Lisen, 6 år)

Mange forelskede blir litt dummere.

Litt bortreiste i sitt eget ytre landskap liksom.

(Jo Thomas, 9 år)

Pappaen min er veldig glad i meg.

Han er så glad i meg at han skriker til meg i butikken.

(Stine Marie, 6 år)

Familieplanlegging er noe moren driver med når hun flytter på møbler mens de andre sover.

(Elina, 6 år)

Hvis man elsker noen, så blir man veldig usymmetrisk og klarer ikke å tenke helt rent. Det tror jeg er gøy.

(Frithjof, 6 år)

Avgående og nyansatt kokk på Eikholt

Ida Tveitereid

Tekst og foto: Eikholt nasjonalt ressurscenter.

Jeg heter Ida Tveitereid, og er nyansatt kokk her på Eikholt. Jeg har erfaring fra både catering, hotell og restaurant, noe jeg tror kommer godt med i min nye hverdag. Jeg har vært faglært kokk siden 2009, og gleder meg til nye utfordringer og bekjentskaper her på Eikholt.

SynHør-bladet gratulerer Ida Tveitereid som ny kokk på Eikholt. Vi ønsker lykke til.

Knut Gjerdsjø har gått av med pensjon etter 20 år på Eikholt. Onsdag i forrige uke ble han feiret av sine kolleger med taler, videohilsener, og selvfølgelig; god mat. Tusen takk for alle de gode opplevelsene du har gitt gjestene og oss kolleger gjennom mange år - lykke til med det nye kapitlet i ditt liv!

Annicken holder tale for Knut

En rørt Knut snakker til forsamlingen

SynHør-bladet ønsker den avtroppende kokken Knut Gjerdsjø lykke til som pensjonist.

Mirawa Restaurant Schwenckegata 1 3015 DRAMMEN Tlf. 32 83 65 85 mirawarestaurant.no	 Specsavers Optikk Hamar Optikk AS Aslak Bolts gate 48 2316 HAMAR Tlf. 62 52 34 80	Norsk Gjenvinning AS Lysaker torg 35 1366 LYSAKER Tlf. 09 700	 Verdal kommune Johannes Bruns gate 2 7650 VERDAL Tlf. 74 04 82 00	 Krødsherad kommune 3536 NORESUND Tlf. 32 15 00 00	interoptikk <i>Optiker Ramstad</i> Din leverandør av merkevarer Torg gt.21 - Sortland Tlf. 76 12 21 62	
 05060 DRAMMEN For enklere og raskere bestilling last ned vår app slipp MAXSPRIS APPEN NOEN	 Tlf. 69 18 00 20 • HANDELSGARTNERI BLUMSTER OG GRØNT SIDEN 1904 LIE HANDELSGARTNERI, TVEITVEI 48, 1791 HALDEN WWW.LIEHOLDST.NO	H. Lunde Autoverksted Hofvegen 236 2266 ARNEBERG Tlf. 62 95 32 83				
Hetland videregående skole Breidablikkv. 16 4017 STAVANGER Tlf. 51 92 14 00	Sola Optikk AS Solakrossvegen 26 4050 SOLA Tlf. 51 69 58 90 - www.solaoptikk.no	Al folkehøyskole og kurscenter for døve Bakketeigen 51, 3570 ÅL Tlf. 32 08 26 00 - www.al.fhs.no				
Fagernes Optiske AS Jernbanevegen 6 • 2900 Fagernes 61 36 02 86 • fagernes.optiske@allianceoptikk.no	a*	 Langgaten 48, 3080 HOLMESTRAND Tlf. 33 09 95 00 - www.noah.no	 HØREAPPARATETS ENERGISENTER Bregnev 3, 8680 TROFORS - Tlf. 484 68 168 m.m. kl. 10-14 post@energisentret.no - www.energisentret.no Batteri og produkter til høreapparat			
interoptikk <i>Evensen & Rønning</i> Dronningens gate 14, 1530 Moss Telefon: 69 25 19 97	 Stange kommune Storg 45, 2335 STANGE Tlf. 62 56 20 00 - www.stange.kommune.no	 Karl Botolfsen VVS AS Fygleveien 53, 8370 LEKNES Tlf. 76 08 05 50 - www.botolfsenvvs.no				
 Signo Vivo En virksomhet i Stiftelsen Signo Sentrumsbygget, 3140 ANDEBU Tlf. 33 43 88 00 - www.signo.no	 Hegdehaugsveien 31, 0167 OSLO Tlf. 23 25 61 00 - www.oticon.no	Hammerfest Taxihus AS Storgata 2, 9600 HAMMERFEST Tlf. 78 41 12 34 Busser tilpasset rullestolbrukere! Utstyr i våre busser: Sotete ruter, Radio/stereoanlegg, Air-vondition, Luksusstoler, Tilhengerfeste og stor tilhenger. Kontakt oss: 78 41 12 34 eller mail: post@hammerfesttaxi.no				

Returadresse:

LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB sentralstyre 2018 - 2020

<i>Forbundsleder:</i>	<i>Åshild Johansen</i>
<i>Nestleder:</i>	<i>Kari Kristine Engan</i>
<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Bibbi Hagerupsen</i>
	<i>Hege Beathe Dahlen</i>
	<i>Erik Nilsen</i>
<i>Varamedlemmer:</i>	<i>Odd Paulsen</i>
	<i>Sissel H. Markhus</i>

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no